

Студент 4 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ СУБ'ЄКТАМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Анотація. Розглянуто облікову політику суб'єкта малого підприємництва. Визначено фактори, що на неї впливають, та загальні вимоги до її організації. Розглянуто облікову політику згідно з національними законодавчими актами та міжнародними стандартами.

Аннотация. Рассмотрена учетная политика субъекта малого предпринимательства. Определены факторы, которые на нее влияют, и общие требования к ее организации. Рассмотрена учетная политика в соответствии с национальными законодательными актами и международными стандартами.

Annotation. The article focuses on the accounting policies of small businesses. Also the factors that affect it and the general requirements for its organization are reviewed here. The accounting policy is considered in accordance with national laws and international standards.

Ключові слова: облікова політика, суб'єкт малого підприємництва (СМП), наказ про облікову політику, підприємство, бухгалтерський облік.

У сучасних умовах розвитку економіки керівництво підприємства, його партнери, потенційні інвестори та контролюючі органи потребують зрозумілу, чітко викладену та достовірну інформацію. Така інформація висвітлена у звітності підприємства, але для її складання підприємство повинно обрати облікову політику.

Питанням облікової політики підприємств присвячено праці видатних економістів, таких, як: С. Голов, В. Пархоменко, Ф. Бутинець, М. Кужельний, Л. Пантелейчук та ін., але організаційні аспекти облікової політики на малих підприємствах потребують подальшого розгляду через недостатню їх висвітленість. Саме тому ця тема є досить актуальною на сьогодні.

Мета дослідження – визначити термін "облікова політика" та розглянути особливості облікової політики суб'єктів малого підприємництва (СМП).

Для цього будуть визначені такі завдання: розглянуто поняття "облікова політика", визначено фактори, що впливають на формування облікової політики на підприємстві, та надано деякі положення, що можуть бути включені в зміст наказу про облікову політику підприємства.

Об'єктом дослідження є суб'єкт малого підприємництва, а предметом – облікова політика СМП.

Спочатку визначимо, хто належить до суб'єктів малого підприємництва та що таке облікова політика.

Згідно із Законом України "Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні", СМП – це юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро та визначену за середньорічним курсом Національного банку України [1].

Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [2].

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку трактують це поняття по-іншому, вони розкривають сутність облікової політики як конкретні принципи, основи, домовленості, правила і практику, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та наданні фінансових звітів [3].

Облікова політика – дуже важливий елемент організації підприємства, оскільки вона формує процес бухгалтерського обліку на підприємстві, без якого воно не може здійснювати свою діяльність. Кожне підприємство має право самостійно обирати облікову політику, враховуючи особливості своєї діяльності. Прийнята підприємством облікова політика оформляється відповідним організаційно-розпорядчим документом – наказом або розпорядженням. Облікова політика формується підприємством на календарний рік і не може бути змінена упродовж нього, крім випадків, передбачених законодавством.

Наказ про облікову політику доцільно складати з двох розділів – окремо заходи щодо організації бухгалтерського обліку та безпосередньо напрями облікової політики, що забезпечить дотримання вимог П(С)БО щодо змін облікової політики підприємства [4]. Згідно з вимогами МСФЗ наказ про облікову політику має три розділи: загальні положення, організаційний та методичний розділи [5].

Суб'єкти малого підприємництва при формуванні облікової політики повинні враховувати такі фактори: розмір підприємства та кількість працюючих, щоб довести необхідність створення бухгалтерської служби на підприємстві або обмежитися лише посадою бухгалтера;

вибір форми бухгалтерського обліку (журнально-ордерна, спрощена, автоматизована та ін.);

вибір плану рахунків (загальний або спрощений);

вибір системи оподаткування (загальна або спрощена);

обрані форми первинних документів та документообіг;

вид діяльності;

Також СМП у своїй обліковій політиці повинен зазначити обрані методи амортизації основних засобів, методи вибуття запасів, методи амортизації нематеріальних активів, порядок визначення доходів та витрат підприємства, калькулювання собівартості продукції, тривалість операційного циклу і т. д.

Розглянемо суб'єкт малого підприємництва, який займається, наприклад, оптовою торгівлею. Що повинна містити в собі облікова політика такого суб'єкта?

Припустимо, що організаційно-правова форма СМП – це товариство з обмеженою відповідальністю "N". Засновником підприємства є лише одна особа, що займає посаду директора, а в цілому штат підприємства має невелику кількість працівників (до 10 осіб). Підприємство має розрахунковий рахунок у банку та печатку.

У наказі про облікову політику даного ТОВ слід зазначити, що діяльність підприємства узгоджена з усіма нормативними документами та положеннями бухгалтерського обліку, які розповсюджуються на СМП.

Оскільки чисельність підприємства невелика, немає потреби створювати бухгалтерську службу, а можна обмежитися лише посадою бухгалтера, який буде вести весь облік.

ТОВ "N" перебуває на загальній системі оподаткування та використовує загальний план рахунків. Ці факти також повинні знайти відображення в обліковій політиці.

Бухгалтерський облік активів, зобов'язань і господарських операцій ведеться в гривнях та копійках.

ТОВ "N" у своєму обліку не використовує статті балансу "Векселі отримані" та "Векселі видані".

Відстрочені податкові зобов'язання повинні відображатися тільки в річній фінансовій звітності СМП, що розглядається.

Резерв забезпечення на виплату відпусток працівникам підприємства та виконання гарантійних зобов'язань не є обов'язковим для створення.

Амортизація основних засобів нараховується тільки прямолінійним методом. Переоцінка об'єктів основних засобів проводиться в разі, якщо залишкова вартість таких основних засобів відрізняється від їхньої справедливої вартості на дату балансу більше ніж на 15 %.

Одиницею бухгалтерського обліку запасів необхідно вважати кожне їхнє найменування. Методом вибуття запасів доцільно обрати метод FIFO.

Доходи відображаються в тому періоді, коли підписано договір з покупцем, а витрати обліковуються в тому періоді, коли вони були фактично понесені.

ТОВ "N" здійснює реалізацію товарів лише з передплатою, але може також надавати своїм клієнтам послугу розстрочки платежу, але тільки за умови обов'язкового першого внеску в розмірі не менше 25 % від загальної вартості товарів та на термін, не більший 30 календарних днів.

Реалізація товарів повинна мати лише безготівкову форму оплати.

Відповідальним за виконання наведених вище пунктів необхідно призначити бухгалтера ТОВ "N".

Також облікова політика ТОВ "N", а саме наказ про облікову політику, може містити й додаткові положення, які визначаються безпосередньо залежно від конкретних умов діяльності даного підприємства. Але, на думку автора, саме наведені вище положення є найбільш істотними.

Підводячи підсумки, можна сказати, що облікова політика на підприємстві відіграє важливу роль, тому що саме вона встановлює правила обліку всіх активів і зобов'язань СМП, визнання доходів і витрат та, як наслідок, фінансових результатів діяльності підприємства.

Облікова політика необхідна кожному підприємству, тому що, якщо в законодавстві існують деякі протиріччя, саме вона допоможе уникнути суперечок з цих питань і відстояти позицію СМП у разі виникнення суперечливих ситуацій.

Напрямами подальших досліджень є: розглядати облікову політику СМП згідно з постійними змінами у законодавстві України; застосовувати найкращі риси МСБО при формуванні облікової політики підприємств; удосконалювати облікову політику підприємств згідно з особливостями галузей, до яких вони відносяться.

Наук. керівн. Глебова Н. В.

Література: 1. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України № 4618-VI від 22.03.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>. 2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" № 87 від 31.03.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nibu.factor.ua> 3. Хачіна О. В. Облікова політика малого підприємства за міжнародними та національними стандартами фінансової звітності / О. В. Хачіна // Управління розвитком. – 2012. – № 3(124). – С. 128–129. 4. Горяйнова Ю. С. Организация учетной политики на малых предприятиях / Ю. С. Горяйнова, Л. В. Безкаравайная // БизнесИнформ. – 2009. – № 10. – С. 84–87. 5. Пряничникова И. Первый шаг к МСФО: новая учетная политика / И. Пряничникова // Баланс. – 2007. – № 63(709). – С. 31–34.